

Tlačová správa
Luxemburg 5. decembra 2019

Opatrenia EÚ na stabilizáciu príjmov poľnohospodárov: slabé využitie a nadmerné kompenzácie, konštatujú audítori EÚ

Podľa novej správy Európskeho dvora audítorov boli ciele nástrojov EÚ, ktoré majú poľnohospodárom pomôcť poistiť sa proti poklesu cien a stratám produkcie, dosiahnuté len čiastočne a tieto nástroje sa stále využívajú slabo a nerovnomerne. Audítori okrem toho tvrdia, že mimoriadne opatrenia nie sú vhodne zamerané a môžu viesť k neúmerným platbám kompenzácií.

Spoločná poľnohospodárska politika EÚ (SPP) zahŕňa rôzne opatrenia, ktorých účelom je zaručiť poľnohospodárom stabilné a primerané príjmy. Priame platby pre 6,4 milióna poľnohospodárov v 28 členských štátoch dosahujú ročne 41 mld. EUR. Okrem týchto priamych platieb SPP zahŕňa aj osobitné nástroje na predchádzanie rizikám a krízam v poľnohospodárstve a na ich riadenie. Napríklad na stabilizáciu poľnohospodárskych príjmov možno využiť poistenie a podielové fondy. Ďalej existujú mimoriadne opatrenia, ktorých cieľom je stabilizovať trh ako celok v prípade vážneho narušenia, ako napríklad keď sa Rusko v roku 2014 rozhodlo zakázať dovoz niektorých poľnohospodárskych produktov z EÚ.

Audítori konkrétne analyzovali, či sa tieto nástroje používali efektívne a či sa prostredníctvom nich dosiahli výsledky. Zamerali sa predovšetkým na podporu EÚ určenú na poistenie a mimoriadne opatrenia zavedené v sektore ovocia a zeleniny po sankciách Ruska v roku 2014.

Audítori uznávajú, že SPP zahŕňa rôzne záruky príjmov. Významnú úlohu v tomto kontexte zohrávajú priame platby. V priemere tvoria štvrtinu príjmov poľnohospodárskeho podniku a poľnohospodárom umožňujú lepšie sa vyrovnávať s poklesom cien alebo nižšou produkciou, čím sa znižuje potreba poistiť sa. SPP zároveň v čoraz väčšej miere podporuje preventívne opatrenia tým, že poľnohospodárov podnecuje k uplatňovaniu osvedčených poľnohospodárskych a environmentálnych postupov. Audítori však zistili, že táto činnosť má malý vplyv na správanie poľnohospodárov, pretože poistení poľnohospodári môžu byť menej motivovaní uplatniť odolnejšiu podnikateľskú stratégiu alebo sa adaptovať na zmenu klímy.

Účelom tejto tlačovej správy je prezentovať hlavné body osobitnej správy Európskeho dvora audítorov. Úplné znenie správy je uverejnené na webovom sídle eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Audítori konštatujú, že väčšina sumy vo výške 2,6 mld. EUR, ktorú EÚ vyčlenila z rozpočtu na pomoc poľnohospodárom poistiť sa proti cenovej volatilita a stratám produkcie, mala malý vplyv. Peniaze sa dostávajú k malej časti poľnohospodárov, keďže len 10 % poľnohospodárov, ktorí sa poistujú, to robí za pomoci podpory EÚ. Väčšina poľnohospodárov ani len nezvažuje možnosť zmierniť riziko, pretože očakáva, že v prípade krízy aj tak dostane značnú podporu z verejných zdrojov. Podpora EÚ určená na poistenie navyše nie je nasmerovaná na tých, ktorí ju skutočne potrebujú. V dvoch členských štátoch, ktoré ju využívajú najviac (Taliansko a Francúzsko) audítori zaznamenali, že sa sústreďuje v sektore vinohradníctva a vinárstva. Poistený kapitál môže v tomto sektore dosiahnuť až 115 000 EUR na hektár a vzhľadom na finančnú kapacitu a rizikový profil prijímateľov, mnohí z nich by svoju produkciu poistili aj bez dotácií EÚ.

„O pridanej hodnote podpory EÚ v súvislosti so stabilizáciou príjmov poľnohospodárov sú v súčasnosti k dispozícii len obmedzené dôkazy,“ uviedol Samo Jereb, člen Európskeho dvora audítorov zodpovedný za túto správu. „Opatrenia by mali byť lepšie zamerané tak, aby ich využívali tí poľnohospodári, ktorí ich potrebujú najviac, a aby neboli v rozpore s rozvojom európskeho poľnohospodárstva viac zameraného na prevenciu a odolnosť.“

Pokiaľ ide o pomoc vo výške 513 mil. EUR vynaloženú v rokoch 2014 – 2018 v reakcii na zákaz dovozu do Ruska v sektore ovocia a zeleniny, EÚ nestanovila objektívne parametre, ktoré sa mali zväziť pri rozhodovaní o ich využití. Napríklad 61 % podpory dostali pestovatelia jabĺk (hlavne v Poľsku), hoci vývoz jabĺk zostal približne nezmenený alebo dokonca vzrástol. Mimoriadne opatrenia v súvislosti s iným ovocím (napríklad broskyne a nektárinky) sa tiež použili na riešenie štrukturálnej nadmernej produkcie v EÚ, a nie jednorazovo pri narušení trhu. A audítori napokon upozorňujú, že podpora EÚ na sťahovanie produktov na bezplatnú distribúciu je nákladná. V niektorých prípadoch výška podpory do značnej miery prekročila trhové ceny, čo viedlo k nadmerným kompenzáciám. Audítori okrem toho zistili, že väčšina produktov stiahnutá z trhu a určená na bezplatnú distribúciu sa nakoniec vrátila na trh v inej forme (v Grécku a Španielsku napríklad ako ovocná šťava), zatiaľ čo len zlomok z nich dostali ľudia v núdzi.

V kontexte nedávnych legislatívnych návrhov budúcej SPP, ktorá má za cieľ viac sa zamerať na riadenie rizika, audítori Európskej komisii odporúčajú:

- podnecovať poľnohospodárov k tomu, aby sa lepšie pripravovali na krízy,
- lepšie koncipovať a monitorovať podporu určenú na poistenie,
- objasniť kritériá na aktiváciu a ukončenie mimoriadnych opatrení,
- upraviť kompenzácie za operácie v súvislosti so sťahovaním produkcie z trhu.

Poznámky pre redaktorov

Osobitná správa č. 23/2019 „Stabilizácia príjmov poľnohospodárov: ucelený súbor nástrojov, treba však ešte vyriešiť ich slabé využívanie a nadmernú kompenzáciu“ je k dispozícii na webovom sídle EDA (eca.europa.eu) v 23 jazykoch EÚ.

V novembri 2018 EDA vydal [stanovisko k legislatívnym návrhom Komisie týkajúcim sa nasledujúcej SPP](#).

Do konca roka 2020 EDA plánuje vydať aj osobitnú správu o mimoriadnych opatreniach, ktoré EÚ prijala s cieľom zmierniť narušenia trhu s mliekom v období 2014 – 2017. V tomto sektore sa

vynaložilo približne 740 mil. EUR, čiastočne na odškodnenie poľnohospodárov po sankciách Ruskej federácie. Súvisiaci [podkladový dokument k auditu](#) bol uverejnený v októbri 2019.

EDA prezentuje svoje osobitné správy Európskemu parlamentu a Rade EÚ, ako aj iným zainteresovaným stranám, napríklad národným parlamentom, zainteresovaným stranám z priemyslu a zástupcom občianskej spoločnosti. Veľká väčšina odporúčaní, ktoré v našich správach predkladáme, sa zavádza do praxe.

Kontakt pre médiá v súvislosti s touto správou

Vincent Bourgeais – e-mail: vincent.bourgeais@eca.europa.eu

T: (+352) 4398 47502 / M: (+352) 691 551 502